

Aanleiding

Op 30 mei 2017 heeft de gemeenteraad van Wassenaar de 'Cultuurnota Wassenaar 2017-2020, Kracht van Kunst' vastgesteld. Een van de actiepunten daaruit is het mogelijk maken dat de kunstcollectie van de gemeente in goede staat onderhouden blijft en toegankelijk wordt voor een breed publiek. Tegelijkertijd wordt in de nota gesteld dat het beheren van een kunstcollectie geen gemeentelijke kerntaak is.

Omschrijving opdracht externe adviseurs

Schrijf een collectieplan na inventarisatie en onderzoeken. En beschrijf hierin minimaal 3 scenario's voor het beheer, het uitbesteden van het beheer en eventuele verkoop van de kunstcollectie van gemeente Wassenaar. Wat kost het, dan wel wat is de verwachte opbrengst (bij verkoop)? Wat zijn de risico's en wat is de haalbaarheid? Daarbij dient rekening te worden gehouden met de eerder onder "Aanleiding" omschreven beleidskaders.

De externe adviseurs zijn Dick Brongers (voormalig beleidsadviseur gemeente Den Haag en ex-directeur Pulchri Studio) en Eddy Stikkelorum (beeldend kunstenaar en adviseur gespecialiseerd in het onderhoud en opschonen van gemeentelijke kunstcollecties).

Samenvatting van conclusies en daaruit voorkomende adviezen

Na overleg met betrokken ambtenaren en de verantwoordelijke wethouder volgt hier een samenvatting van de belangrijkste conclusies en de daaruit voorkomende adviezen. Het volledige concept advies (datum 24 april 2018) en de aangescherpte advies (9 augustus 2018) treft u hierbij als bijlagen

Na oriëntatie en onderzoek

Omdat relevante gegevens over de periode 2013 – 2018 ontbreken is het advies kunstcollectie gemeente Wassenaar gebaseerd op onvolledige informatie.

Advies 01

Een grondige controle en "up to date" maken van de data-base is van groot belang om het overzicht over de kunstcollectie te verkrijgen en te behouden.

Advies 02

Voor het beheer van de beperkte kunstcollectie van de gemeente Wassenaar kan worden volstaan met een eenvoudiger en vooral gebruiksvriendelijker systeem dan het tot op heden gebruikte Adlib-database programma. Daarmee wordt bezuinigd op de kosten van de licentie en vergt het intellectueel beheer van de collectie geen speciale vaardigheden of opleiding van een medewerker.

De collecties

De collecties omvatten circa 870 werken waarvan 857 stuks in eigendom van de gemeente Wassenaar.

Wij hebben geconstateerd dat de kunstcollectie van de gemeente Wassenaar feitelijk bestaat uit twee componenten. Enerzijds een 'standaard kunstcollectie', gebruikelijk voor een gemeente vergelijkbaar met Wassenaar. Bedoeld voor de aankleding van gemeentelijke gebouwen en/of te verfraaiing van de openbare ruimten. Daarnaast vonden wij een collectie kunst, antiek en curiosa die onmiskenbaar verbonden is met het Raadhuis 'de Paauw'. Veel van deze werken zijn aard en nagelvast en derhalve ook letterlijk verbonden met "de Paauw". Het opdelen van de kunstcollectie in onderstaande componenten ligt voor de hand.

<i>Collectie 1</i>	- 74 stuks	kunst in de openbare ruimte / monumenten,
<i>Collectie 2</i>	- 183 stuks	kunstwerken vanuit de voormalige BKR regeling,
<i>Collectie 3</i>	- 482 stuks	kunstwerken verworven door aankoop, opdracht of ruil,
<i>Collectie 4</i>	- 116 stukken	collectie 'de Paauw', bestaande uit interieur-items, antiek en curiosa waarvan 18 voorwerpen "aard en nagelvast",
<i>Collectie 5</i>	- 2 stuks	straat meubilair (behoort o.i. niet in de kunstcollectie),
<i>Collectie 6</i>	- 13 stukken	in bruikleen (geen eigendom gemeente Wassenaar).

Betreffende collectie 1 - kunst in de openbare ruimte / monumenten

Advies 03

Wij adviseren met klem een inventarisatie te maken van het te verrichten onderhoudswerkzaamheden en daarna het onderhoud opnieuw aan te besteden, indien mogelijk aan 1 extern gespecialiseerd onderhoudsbedrijf.

Betreffende collectie 2 - BKR kunstwerken

In de data-base vonden wij 183 BKR werken. Dat is relatief veel. Meer dan 20% van de totale collectie. Enkele namen komen relatief vaak voor.

Advies 04

Er is (ons inziens) dankzij de BKR, een oververtegenwoordiging kunstwerken van een beperkte groep plaatselijke kunstenaars (uit een specifieke tijd) in de kunstcollectie aanwezig. Wij adviseren daarom kritisch te kijken naar het huidige BKR kunstbestand. En deze zo nodig op te schonen / afstoten overcompleet werk. Verkoop van overcompleet werk is juridisch mogelijk maar gecompliceerd, teruggave aan de kunstenaar (of de erven van) is vaak de beste oplossing.

Betreffende collectie 3 - Aankopen, opdrachten, ruil en schenking - beeldende kunst

We kunnen concluderen dat de kunstcollectie van de gemeente Wassenaar - ondanks de oververtegenwoordiging van werk van sommige plaatselijke kunstenaars - een heel interessante collectie is.

Advies 05 - A

Wij adviseren een beperkte opschoning van de collectie 3.

Verkoop van overcomplete werk is weliswaar mogelijk maar wordt met klem afgeraden vanwege de geringe opbrengst in verhouding tot de hoge kosten.

Ook de positie van nog werkende kunstenaars wordt door verkoop ernstig geschaad. Teruggave aan de kunstenaar (c.q. de erven) of het in bruikleen onderbrengen van de overcomplete werken bij een externe partij heeft de voorkeur.

Advies 05 - B

Wij adviseren de restauratie van een aantal belangrijke kunstwerken. En het opnieuw inlijsten, wanneer dit nodig blijkt. Hiervoor dient een budget te worden vrijgemaakt.

Advies 05 - C

Daarnaast het herinrichten van de beschikbare expositie mogelijkheden binnen de gemeentelijke gebouwen. Wij streven er op deze wijze naar om zo veel mogelijk kunstwerken te laten zien.

Advies 05 - C

Door opschoning zal de kelder van raadhuis de Paauw (kunstopslag) minder vol staan als op dit moment. Een professionele- maar beperkte opslag zal echter wel noodzakelijk blijven om de collectie op gezette tijden te kunnen wisselen.

Onderzoek naar het up-to-date maken van de opslag ruimte is gewenst.

Mocht dit op bezwaren stuiten of te duur uitpakken dan kan een professionele externe opslag een optie zijn.

Betreft collectie 4 - collectie 'de Paauw', interieur-items, antiek en curiosa.

Belangrijk onderdeel zijn 2 deelcollecties.

- De deelcollectie Vazen - 16 stuks
- En de deelcollectie Verlichting (lampen) – 19 stuks

Daarnaast zijn 18 voorwerpen "aard en nagelvast" wat betekent dat deze werken niet verwijderd kunnen worden zonder schade toe te brengen aan de omgeving en/of het kunstwerk, bijvoorbeeld schouwen, tympanums en plafondschilderingen.

De overige stukken zouden kunnen worden beschouwd als antiek of curiosa.

Advies 06

Verre weg de meeste items in deze collectie zijn van grote betekenis omdat ze zich in Raadhuis de Paauw bevinden. Ze zijn daar op hun plaats. We adviseren deze collectie 4 volledig te behouden en te koesteren.

Betreft collectie 5 - straat meubilair

Advies 07

Uit de kunstcollectie verwijderen en onderhouden als regulier straatmeubilair.

Betreft collectie 6 - in bruikleen

Hierover geven wij geen advies.

Collectieplan in 7 scenario's

Gebaseerd op ons onderzoek komen wij tot een serie van 7 scenario's.

scenario 1 - gericht op volledige afstoting.

scenario 2 - splitsing collecties, gericht op afstoten.

scenario 3 - splitsing collecties, gericht op afstoten beperkt deel collectie.

scenario 4 - splitsing collecties, gericht op behoud, onder eigen beheer.

scenario 5 - splitsing collecties, divers beheer en beperkte verkoop.

scenario 6 A - splitsing collecties, gericht op uitbesteed beheer en beperkte verkoop.

scenario 6 B - splitsing collecties, gericht op uitbesteed beheer en behoud collectie.

U kunt alle omschrijvingen van de scenario's nalezen in de bijlage.

Na overleg met betrokken partijen en met wethouder mevr. de Ridder is een sterke voorkeur uitgesproken voor de scenario's 6 A en 6 B.

Een korte uiteenzetting van deze voorgestelde scenario's

scenario 6 A - gericht op uitbesteed beheer en beperkte opschoning.

Binnen dit scenario wordt niet alleen het beheer en het onderhoud van de kunst in de openbare ruimte / monumenten uitbesteed aan een externe partij, maar ook de collectie binnen kunst (collectie 3) alsmede de collectie in het landgoed de Paauw (collectie 4).

Binnen dit scenario zal worden bekeken welke werken kunnen worden afgestoten en welke worden behouden. Een adequate opschoning kan leiden tot een beter beheersbaar aantal werken en een evenwichtig samengestelde collectie.

Het uitbesteden van het onderhoud en beheer van een opgeschoonde collectie maakt dat de kosten te overzien zijn, zeker wanneer het gaat om één gespecialiseerd partij. Kunstcollectie van de gemeente Wassenaar blijft zodoende voor een belangrijk deel behouden en blijft toegankelijk voor het publiek.

scenario 6 B - gericht op uitbesteed beheer en volledig behoud collectie.

Scenario 6 A en 6B ontlopen elkaar weinig.

Het wezenlijke verschil zit het in het feit dat er in scenario 6 B wordt uitgegaan van behoud van de **volledige** kunstcollectie.

Het uitbesteden van het onderhoud en beheer van de volledige collectie maakt dat de kosten hoger zullen zijn dan in scenario 6 A. Maar toch zullen de totale kosten voor onderhoud en beheer lager zijn dan wanneer de gemeente Wassenaar de werken zelf in beheer houdt. Dit geldt zeker wanneer het gaat om één gespecialiseerd externe partij.

Essentieel in dit scenario; Kunstcollectie van de gemeente Wassenaar blijft **volledig** behouden en blijft dus ook volledig toegankelijk voor het publiek.

Advies 08 A

Wij adviseren scenario 6 A uit te voeren. De collectie is zo beter te beheren tegen een redelijke prijs.

Advies 08 B

Voor het opschonen van de kunstcollectie is het wenselijk de externe adviseurs een vervolg opdracht te verstrekken.

Stappenplan

1. **Een grondige controle en “up to date” maken van de data-base.** Dit is van groot belang om het overzicht over de kunstcollectie te verkrijgen en te behouden. Ontbrekende gegevens kunnen onverwachte consequenties hebben voor de financiële uitvoerbaarheid van het Collectieplan. Voor deze activiteit zal extra ambtelijke inzet noodzakelijk zijn.
2. **Vervolgopdracht huidige adviseurscombinatie** (Wanneer er wordt gekozen voor scenario 6 A)
De huidige adviseurscombinatie Dick Brongers en Eddy Stikkelorum (die inmiddels redelijk goed op de hoogte zijn van de kunstcollectie) zal daarvoor worden aangevuld met de kunsthistoricus Ingrid Fijen. Zij zullen advies uitbrengen betreffende de opschoning van de huidige kunstcollectie op basis van de geldende juridische- en waarde bepalende kaders (zie bijlagen).
3. **Het feitelijke opschonen van de kunstcollectie na advies.**
Voor deze activiteit zal extra ambtelijke inzet noodzakelijk zijn.
4. **Offertes aanvragen kunstonderhoud en beheer externe partij.**
Een aantal gespecialiseerde onderhoudsbedrijven zal worden gevraagd een offerte te presenteren. Het gaat hierbij niet alleen om onderhoud en beheer van de kunst in de openbare ruimte maar om de gehele kunstcollectie, inclusief de collectie in landgoed ‘de Paauw’.

5. **Overdracht onderhoud kunstcollectie aan het onderhoudsbedrijf.**
6. **Eventueel;** het openbaar maken van de gehele kunstcollectie door openstelling van een speciaal daarvoor ontwikkelde database gekoppeld aan de website van de gemeente Wassenaar. Eén van de mogelijke onderhoudsbedrijven levert deze aantrekkelijke service.

Financiële consequenties

Actualiseren van de data-base.

Hiervoor is een aanvulling van de huidige ambtelijke bezetting gewenst. Minimaal 0,5 FTE lijkt ons een redelijke schatting, om de collectie binnen een aantal maanden bij te werken.

Vervolgopdracht huidige adviseurscombinatie.

Advies betreffende het opschonen van de kunstcollectie kan worden uitgevoerd voor een bedrag van eenmalig

€ 7.200,-

Het feitelijke opschonen van de kunstcollectie na advies.

Hiervoor is een aanvulling van de huidige ambtelijke bezetting gewenst. Minimaal 0,5 FTE lijkt ons een redelijke schatting, om de collectie binnen enkele maanden op te schonen.

Kunstonderhoud en beheer externe partij.

De kosten voor het onderhoud en beheer van de gehele kunstcollectie is afhankelijk van het onderhoudsbedrijf dat wordt gekozen. De adviseurs hebben een voorkeur voor een bedrijf dat alle taken betreffende onderhoud en beheer kan uitvoeren, inclusief de binnen collecties en de collectie in landgoed 'de Paauw'. En zo nodig een opslagruimte kan faciliteren.

Eenmalige kosten onderhoud en beheer, naar schatting **€ 15.000,-**

Jaarlijkse kosten onderhoud en beheer, naar schatting **€ 17.530,-**

Voor een gespecificeerde offerte kan de gemeente contact opnemen met

dhr. Eduard Weijgers van de firma 'Kunstwacht', Oude Delft 224, Delft.
Tel: 015-2145295, Email: info@kunstwacht.nl, Web: www.kunstwacht.nl
We bevelen 'Kunstwacht' aan vanwege de goede prijs-kwaliteit verhouding van haar dienstverlening, het complete pakket aan services en het gekwalificeerd personeel.

Daarnaast kan de gemeente de firma 'Binder Arts service', www.binderart.nl
en de firma 'Segno d'Art', www.segnodarte.nl een offerte te vragen.